

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

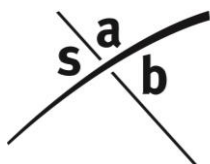
Quick scan natuur

Amerongen, Amerongerwetering 2

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Datum: 2 november 2017

Projectnummer: 120588.01

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: D. Meriën
Tweede lezer: R. van Gestel
Project: Amerongen, Amerongerwetering 2
Projectnummer: 120588.01

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
2.3	Bescherming houtopstanden	10
3	Quick scan natuur	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	14
3.4	Bescherming houtopstanden	19
4	Conclusie en advies	20
4.1	Gebiedsbescherming	20
4.2	Soortenbescherming	20
4.3	Bescherming houtopstanden	21
4.4	Vervolgstappen	21
	Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur	3

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de Amerongerwetering 2 te Amerongen bevindt zich een voormalige veehouderij. In het recente verleden is besloten de intensieve veehouderij te beëindigen en zijn er activiteiten in de agro-toeristische dag- en verblijfsrecreatie ontwikkeld. Ten dienste van de dag- en verblijfsrecreatie op de locatie worden nog enkele agrarische activiteiten ondernomen maar van een agrarisch bedrijf is geen sprake meer. Voor de ontwikkelingen die op het perceel hebben plaatsgevonden is nog geen actueel planologisch kader opgesteld.

Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt zich in het buitengebied van Amerongen (gemeente Utrechtse Heuvelrug, provincie Utrecht). Amerongen kenmerkt zich door de ligging nabij de Utrechtse Heuvelrug in het noorden en agrarische gronden en de Rijn in het zuiden. De omgeving van het plangebied kenmerkt zich door boerenbedrijven, agrarische gronden en kleine bospercelen. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Earth. Bewerking: SAB.

Op 27 oktober 2017 is een veldbezoek uitgevoerd. Het plangebied bestaat uit een voormalig agrarisch bedrijf. Hierop zijn een woonhuis, enkele stallen en gemaaid grasland aanwezig. De stallen zijn nog ten delen ingericht voor het houden van dieren en worden deels als agro-toeristische voorzieningen gebruikt. Het gemaaid grasland wordt gebruikt voor het stallen van caravans en campers. De camperplaatsen worden begrenst door wilgensingels waarnaast kleine ondiepe slootjes zijn gelegen. In het noorden langs de Amerongervetering is een grotere watergang gelegen. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek,

Plangebied ten tijde van het veldbezoek. Op de afbeeldingen zijn de camping (foto 1 en 2), een kleine vervallen schuur (foto 3) en grote stal (foto 4) verbeeld.

1.2.2 Toekomstige situatie

Het behandelt de effecten van de al aanwezige en enkele in de toekomst beoogde activiteiten. Het betreft de exploitatie van een minicamping met 21 standplaatsen, vier campers, vier bed&breakfast-kamers en één appartement. Ook wordt er agro-toeristische dagrecreatie aangeboden in de vorm van boerengolf en kinderfeestjes. In totaal blijven 20 melkkoeien, 100 legkippen, 10 schapen, 10 geiten, zes kamelen, zes ezels, één pony, vier kangoeroes, vier herten en vijf hangbuike zwijnen op het terrein toegestaan. Op het terrein zijn vier gebouwen aanwezig, namelijk een woonhuis, twee grote stallen en een kleine stal/schuur. Omdat de stal/schuur (bovenstaande foto 3) in vervallen toestand is zal deze worden afgebroken en worden vervangen door nieuwbouw. Alle andere bebouwing blijft behouden in de huidige staat.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur, zoals dat onderzocht wordt in voorliggende quick scan, is op te delen in gebiedsbescherming, soortenbescherming en de bescherming van houtopstanden. Bepaalde natuurgebieden worden beschermd door de Wet natuurbescherming en daarnaast is ook in provinciale verordeningen gebiedsbescherming vastgelegd, waaronder de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. Ook de bescherming van plant- en diersoorten en de bescherming van houtopstanden is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

2.1.2.1 Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten,

significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1).

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

2.1.2.2 *Bijzondere nationale natuurgebieden*

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aan-schrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 *Natuurnetwerk Nederland*

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoera-geergebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt.

De provincie Utrecht heeft de bescherming van Natuurnetwerk Nederland opgenomen in artikel 2.4 van de provinciale ruimtelijke verordening. Als er sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, dan mag de voorgenomen ontwikkeling niet doorgaan, tenzij deze voldoet aan enkele randvoorwaarden. Indien het een ontwikkeling betreft van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, en de negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt worden, is de ontwikkeling wel mogelijk. De overblijvende effecten moeten dan wel gecompenseerd worden door realisatie van nieuwe natuur elders.

Naast het NNN kent de provincie Utrecht ook gebiedsbescherming van de Groene Contour, zoals beschreven in artikel 3.15 van de ruimtelijke verordening. In deze gebieden liggen kansen voor het realiseren van ecologische kwaliteiten die het NNN kunnen versterken. Binnen deze gebieden zijn onomkeerbare ingrepen en processen niet toegestaan wanneer de ontwikkeling van natuur onmogelijk maken, tenzij deze ingrepen voortkomen uit een groot openbaar belang en alternatieven ontbreken.

De bescherming van weidevogelkerngebieden en waterparels staat beschreven in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Voor de weidevogelkerngebieden worden gemeenten gevraagd bij hun planvorming rekening te houden met effecten op weidevogels. Bij waterparels worden gemeenten gevraagd bij de planvorming rekening te houden met de leefgebieden van bijzondere soorten.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2.2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten

opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten is verboden en het verstoren van nesten is enkel toegestaan indien geen sprake is van een negatieve invloed op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

2.2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

2.2.1.3 Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

2.2.2 Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Utrecht heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aarmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige

bosspitsmuis, veldmuis, vos, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

2.3 Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

3 Quick scan natuur

3.1 Onderzoeksmethode

De quick scan natuur is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan natuur is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens (24 oktober 2017) van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 27 oktober 2017 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

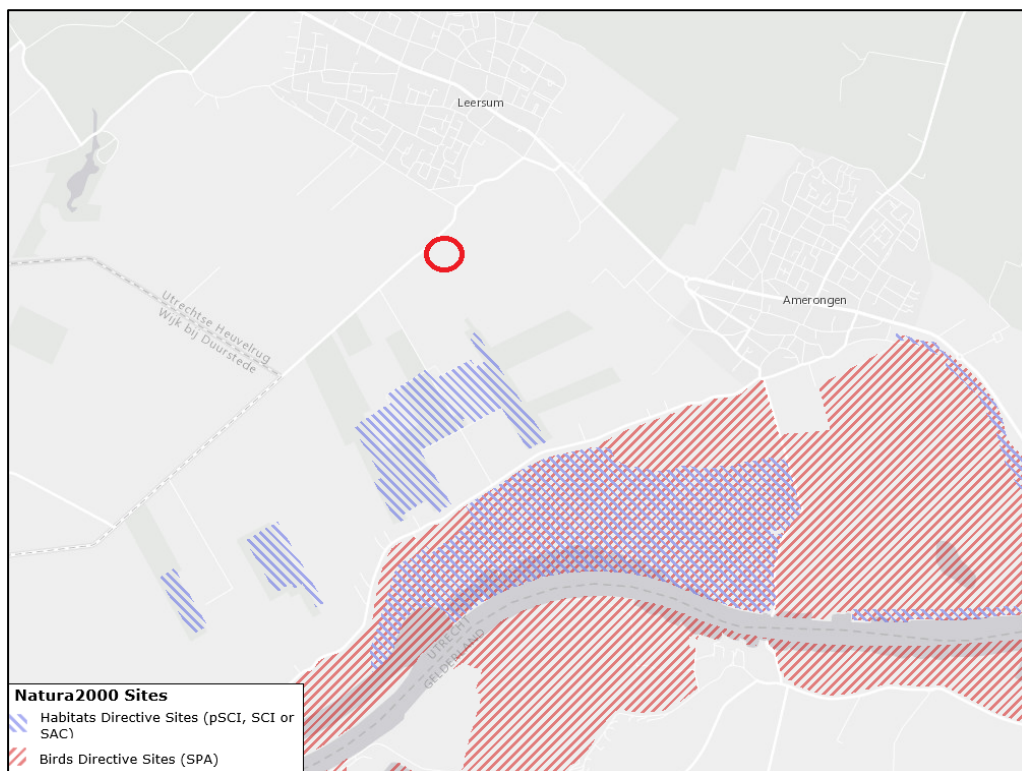
3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Wel liggen er Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het plangebied. Ten zuiden van het plangebied liggen op 300 meter afstand 'Kolland & Overlangbroek' en 'Rijntakken' op 1,2 kilometer. Gezien de afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden zijn op voorhand vrijwel alle mogelijke storingsfactoren op voorhand uit te sluiten. Echter, mogelijk is in de toekomstige situatie sprake van een toename in de hoeveelheid stikstof dat uitgestoten wordt, ten opzichte van de huidige, feitelijke en legale situatie. Stikstof kan op meerdere kilometers van de bron neerslaan en in Natura 2000-gebieden leiden tot verzuring en vermeting. Dit kan dan leiden tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. In Kolland & Overlangbroek is het stikstofgevoelige habitatype H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) aanwezig. Bij dit stikstofgevoelige habitatype is al sprake van een overspannen situatie. Dit betekent dat de huidige achtergronddepositie van stikstof in het habitatype hoger is dan de grenswaarde waarbij de kwaliteit van het habitatype vanwege een te hoge stikstofdepositie achteruit kan gaan.

In dit geval is de huidige feitelijke situatie de aanwezige veehouderij met melkvee. Een veehouderij stoot stikstof uit, voornamelijk in de vorm van ammoniak. De aanwezige agrotoeristische dag- en verblijfsrecreatie zijn in de huidige situatie niet legaal en mogen daarom niet meegerekend worden in de huidige stikstofuitstoot (door een verkeersaantrekkende werking naar de locatie). In de toekomstige situatie neemt de capaciteit van de veehouderij af naar maximaal 166 dieren, ten opzichte van de 477 dieren die in de huidige situatie met de vergunning Wet milieubeheer zijn toegestaan. Dit betekent dat de hiermee samenhangende stikstofuitstoot ook flink zal dalen. De verwachte toename in stikstofuitstoot die plaatsvindt door een toename in verkeers-

aantrekkende werking naar het plangebied in de nieuwe situatie, zal kleiner zijn dan de afname die samenhangt met het verkleinen van de huidige veestapel. Door het nieuwe bestemmingsplan zal daarom geen sprake zijn van een toename in stikstofuitstoot, waarmee een toename in stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden is uitgesloten.

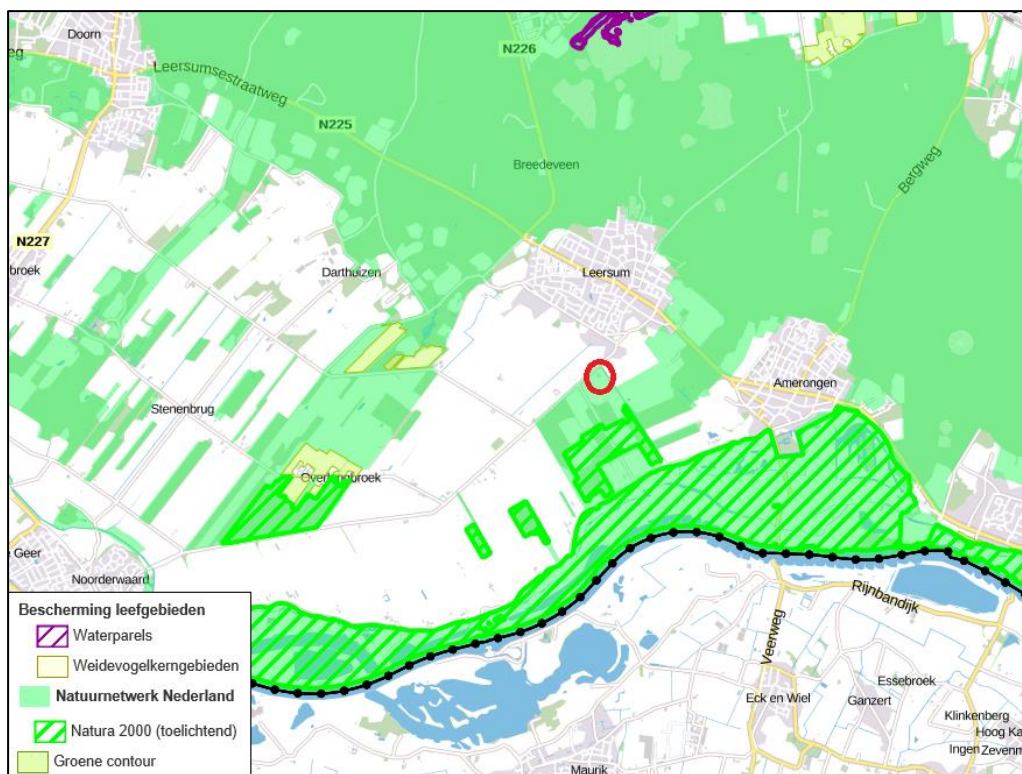
Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking: SAB.

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). Dit betekent dat met de in het nieuwe bestemmingsplan toegestane ruimtelijke ontwikkeling (die grotendeels al heeft plaatsgevonden) mogelijk sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze beschermde natuur. Middels een nee, tenzij-toets dient nader onderzocht te worden of hier daadwerkelijk sprake van is.

Het plangebied ligt verder niet in andere gebieden met speciale natuurwaarden, zoals weidevogelgebieden.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland, Groene contour en beschermde leefgebieden. Bron: Provincie Utrecht. bewerking: SAB.

Ligging plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen). Het plangebied ligt in zijn geheel in het NNN.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komt korensla in de omgeving van het plangebied voor. Korensla is een beschermde vaatplant die voorkomt op zonnige open plaatsen op droge, matig voedselarme tot matig voedselrijke kalkarme zandgrond. Groeiplaatsen kunnen graanakkers, moestuinen, open plaatsen in bermen en andere braakliggende grond zijn. Rondom de gebouwen is het terrein verhard. Hier is geen vegetatie aanwezig. Op de camping is gemaaid grasland en zijn wilgensingels aanwezig. Voor korensla is dit geen geschikt habitat. Deze soort is daarom niet in het plangebied te verwachten.

Beschermde vaatplanten hebben zeer specifieke habitateisen en komen voornamelijk voor op voedselarme, kalkhoudende grond. In bemest en gemaaid weiland en op verharde terreinen zijn dergelijke beschermde soorten niet te verwachten.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen bever, boommarter, das en eekhoorn in de buurt van het plangebied voor.

Bevers leven in en nabij het water, waar ze hun voedsel zoeken en hun schuilplaatsen maken. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste. Als schuilplaats wordt een hol gegraven of een burcht van takken en modder gemaakt. Daarnaast gebruiken bevers regelmatig legers om de dag door te brengen. De soort gebruikt binnen een territorium vaak meerdere holen en burchten. Omdat er geen brede watergangen en bos op oevers in het plangebied aanwezig zijn voldoet het niet aan de habitateisen van de bever. De bever is daarom niet in het plangebied te verwachten.

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen-, vossen- of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak in spechten- of eekhoornholten of inrottingsholten gemaakt. Soms worden ook gebouwen aan de rand van een bos en nestkasten voor de boommarter of de bosuil gebruikt. In het plangebied is geen bos aanwezig. Derhalve is de boommarter ook niet in het plangebied te verwachten.

De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Dassen leven in burchten, die ze zelf graven en die vaak zijn gelegen in bosjes of houtwallen nabij gras- en akkerland. Dergelijke bosjes zijn niet in het plangebied aanwezig. Mogelijk gebruiken dasen de weilanden om te foerageren. Echter omdat de ontwikkeling voornamelijk het opnemen van bestaande activiteiten in het bestemmingsplan betreft zijn negatieve effecten op de leefomgeving van de das uit te sluiten. Doordat er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig is, is ook niet te verwachten dat destijds bij het in gebruik nemen van de camping essentieel leefgebied van de das is aangetast.

De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op mi-

nimaal 6 meter hoogte in de boom. Ook worden natuurlijke boomholtes of spechten-holen als nestlocatie gebruikt. Voor de eekhoorn is in het plangebied geen geschikte leefomgeving aanwezig doordat er geen bos- of parkachtig landschap in het plangebied aanwezig is. Deze soort is ook niet in het plangebied te verwachten.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hopen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. In het bestemmingsplan zijn aan drie gebouwen in het plangebied geen werkzaamheden voorzien. Enkel een houten stal/schuur met een dak van metalen golfplaat zal worden afgebroken. In deze schuur zijn veel openingen en kieren aanwezig waardoor het gebouw erg tocht. Ook is er geen spouw aanwezig. Het gebouw is derhalve als vaste verblijfplaats voor vleermuizen ongeschikt. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn hier niet te verwachten.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook hopen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn wilgensingels aanwezig. Deze zullen niet worden gekapt of aangetast. Daarnaast zijn deze wilgen zijn voor boombewonende vleermuizen niet groot genoeg om als verblijfplaats te dienen. Ook zijn er tijdens het veldbezoek geen holtes en loszittend schors aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essenti-

eel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het is te verwachten dat vleermuizen het plangebied gebruiken om te foerageren. Met de verandering in gebruik is er echter geen sprake van oppervlakteverlies van geschikt foerageergebied. Zowel het weiland dat nu als camping wordt gebruikt als het terrein rond de stallen blijft geschikt gebied om te foerageren.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. Met name de wilgensingel die aan de westkant langs het plangebied loopt, loopt buiten het plangebied nog verder door. Doordat het echter lage en kleine bomen betreft zijn vliegroutes van vleermuizen hier niet te verwachten. Daarnaast zullen deze bomen niet worden gekapt of aangetast. Van aantasting van essentiële vliegroutes is derhalve geen sprake.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als spreeuw en houtduif. Dergelijke soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen. Het is niet te verwachten dat nesten van dergelijke soorten tijdens de beoogde ontwikkeling zullen worden aangetast omdat er geen bomen of struiken zullen worden gerooid. In de af te breken schuur zouden boerenzwaluwen tot broeden kunnen komen

Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden verstoord, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er soorten met jaarrond beschermde nesten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar en steenuil. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen. In het plangebied zijn ten tijde van het veldbezoek veel huismussen waargenomen. De af te breken schuur heeft een golfplaten dak en bevat daarom geen voor de huismus geschikte nestlocaties. De stallen en het woonhuis bevatten wel geschikte nestlocaties. Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat huismussen deze gebouwen als verblijflocaties gebruiken. Deze gebouwen zullen echter niet worden aangetast. Ook gaat er met de wijzigingen in het plangebied geen leefgebied van in de buurt nestelende huismussen verloren. Nader onderzoek naar de huismus is derhalve niet noodzakelijk.

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Omdat de af te breken een golfplaten dak heeft zijn hier geen geschikte nestlocaties voor de gierzwaluw aanwezig. De andere bebouwing blijft onaangetast. Nader onderzoek naar nestlocaties van de gierzwaluw is derhalve niet noodzakelijk.

De steenuil is een honkvaste soort die het gehele jaar in een klein territorium van enkele honderden meters verblijft. De soort komt gebruikelijk voor op erven van burgerwoningen, bij boerderijen in agrarisch cultuurlandschap en aan dorpsranden. Nesten worden in boomholten, nestkasten of nauwe ruimten in gebouwen gemaakt. Nesten worden het gehele jaar ook als verblijfplaats gebruikt.

De kerkuil komt voor in cultuurland met gras- en bouw landen die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens en bij hoge uitzondering in een holle boom. Tegenwoordig broedt 90 procent van de gevallen in een speciale nestkast. De kerkuil is zeer honkvast en blijft zijn hele leven in de buurt van zijn gekozen leefgebied. De broedlocaties is vaak een andere als de winterverblijfplek.

In de af te breken stal zijn geen geschikte nestlocaties voor de steenuil of de kerkuil aangetroffen. Ook zijn er ten tijden van het veldbezoek geen prooiresten of braakvalen gevonden. Daarnaast is te verwachten dat de schuur door de aanwezigheid van de dieren die in de schuur worden gehouden (herten, ezels, kamelen en een hond) te verstorend wordt bevonden. Nesten van deze kerk- of steenuil zijn derhalve niet in het plangebied te verwachten.

Andere soorten met jaarrond beschermde nesten broeden in hoge bomen in bos of boomgroepen (buisard en havik) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang in de buurt van het plangebied voor.

De hazelworm leeft in bossen, bosranden, houtwallen en heide maar ook in parken en tuinen in een bosrijke omgeving. Hazelwormen leven deels ondergronds, onder blad of onder heidestruiken. Hazelwormen leven ter bescherming tegen vijanden vaak in mierenhopen. Het plangebied bevat enkel verhard terrein en weiland. Ook is het plangebied niet direct naast een bos gelegen. Derhalve is er voor de hazelworm geen geschikte leefomgeving aanwezig. Deze soort is niet in het plangebied te verwachten.

Het habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit vochtige gebieden zoals, natte heiden, drogere delen van moerassen of veengebieden, duinen, open bossen en bosranden. Open plekken om te zonnen zijn een voorwaarde voor vestiging. Op verhard terrein of gemaaid grasland is voor de levendbarende hagedis geen geschikte leefomgeving aanwezig. De soort is daarom niet in het plangebied te verwachten.

De ringslang komt voor ten noorden van de grote rivieren, in de buurt van water. De soort wordt vooral aangetroffen in laagveengebieden, natte heideterreinen en waterrijke zandgronden. Maar de soort komt ook voor op verhoogde terreinen zoals dijken, spoorbanen of struwelen. Belangrijk hierbij is de aanwezigheid van natuurlijke oevers met open plekken en ruigte zodat deze zowel zongelegenheden als schuilplaatsen bieden. Het is niet uitgesloten dat de ringslang langs de sloten aan de randen van het plangebied voorkomt. De huidige activiteiten of de nog beoogde ontwikkeling leiden echter niet tot aantasting van het leefgebied van de ringslang. Al deze structuren blijven behouden. Nader onderzoek naar de ringslang wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

3.3.6 Amfibieën

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Het voorplantingsbiotoop (vanaf half maart) bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Rondom het plangebied bevinden zich enkele watergangen. Echter van stilstaande wateren met ontwikkelde onderwatervegetatie is geen sprake. Daarnaast zullen er geen fysieke ingrepen aan de watergangen plaatsvinden. Van aantasting van leefgebied van de kamsalamander of andere beschermde amfibieën is derhalve geen sprake.

3.3.7 Vissen

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komt de grote modderkruiper in de omgeving van het plangebied voor. Er zullen er geen fysieke ingrepen aan watergan-

gen plaatsvinden. Van aantasting van leefgebied van beschermde vissen is derhalve geen sprake.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF is de grote vos in de omgeving van het plangebied waargenomen.

De grote vos leeft in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Dergelijk gebied is niet in het plangebied aanwezig. Derhalve is de soort niet in het plangebied te verwachten.

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

3.4 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling worden geen bomen of struiken geveld derhalve is het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming met betrekking tot houtopstanden niet van toepassing.

4 Conclusie en advies

In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

4.1 Gebiedsbescherming

Het nieuwe bestemmingsplan laat geen activiteiten toe die kunnen leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Nader onderzoek hiernaar is niet noodzakelijk.

Het plangebied ligt binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). Dit betekent dat met de in het nieuwe bestemmingsplan toegestane ruimtelijke ontwikkeling (die grotendeels al heeft plaatsgevonden) mogelijk sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze beschermde natuur. Middels een nee, tenzij-toets dient nader onderzoek te worden of hier daadwerkelijk sprake van is.

4.2 Soortenbescherming

Volgens de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna komen de beschermde soorten korensla, bever, boommarter, das, eekhoorn, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper, grote vos, verschillende vleermuizen en vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Uit het uitgevoerde veldbezoek in het plangebied is duidelijk geworden dat essentiële elementen (zoals verblijf- of nestplaatsen) niet aanwezig zijn. Door de afwezigheid van geschikte locaties en/of habitatkenmerken kunnen deze beschermde soorten worden uitgesloten in het plangebied. Nader onderzoek naar de aan- of afwezigheid van deze soorten is daarom niet noodzakelijk. Wel dient te allen tijde rekening gehouden te worden met broedende vogels en de zorgplicht.

4.2.1 *Broedende vogels*

Van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels mag het nest tijdens het broeden (van start van nestbouw tot en met het uitvliegen van de jongen) niet worden beschadigd of vernield. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat in en direct rond het plangebied vogels kunnen gaan broeden. Wij adviseren daarom om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecooloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecooloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

4.2.2 *Zorgplicht*

Iedereen neemt voldoende zorg in acht voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

4.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

4.4 Vervolgstappen

- Uitvoeren nee, tenzij-toets
- Houd rekening met broedende vogels
- Houd rekening met de zorgplicht

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.ndff.nl

www.provincie-utrecht.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl